VM / Vero-osasto 31.5.2022

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta ja arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta (HE 77/2022 vp)

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt valtiovarainministeriön vero-osastolta vastinetta saatuihin hallituksen esitystä HE 77/2022 vp koskeviin kirjallisiin lausuntoihin. Lausunnoissa esitettyjen seikkojen lisäksi verojaosto on pyytänyt kommentit jaostokuulemisessa esille nousseisiin kysymyksiin.

Verojaosto on pyytänyt näkemystä syntyvästä hallinnollisesta taakasta ja kommenttia siitä, millä tavalla asiassa tullaan antamaan ohjeistusta. Lisäksi pyydettiin kommentit lausunnoissa esitettyihin erilaisiin huomioihin tarpeesta laajentaa ehdotetun verovapautuksen soveltamisalaa.

Suomen Punainen Risti ja Kirkkopalvelut ry ovat antaneet verojaoston pyynnöstä asiasta lausunnot. Lausunnon antajat pitivät esityksen peruslähtökohtaa hyvänä, sillä se mahdollistaisi entistä tehokkaamman ja laajemman avun antamisen Ukrainan konfliktia pakeneville. Lausunnoissa on tuotu esiin epäneutraalisuus suhteessa muuhun avustustoimintaan ja ehdotetun nollaverokannan soveltamisalan laajentaminen siten, että se kattaisi myös muun kuin Ukrainan kriisiin liittyvän avustustoiminnan sekä verovapautuksen soveltamisesta aiheutuva hallinnollinen taakka.

Valtiovarainministeriön vero-osasto toteaa kunnioittavasti seuraavaa:

Verovapautuksen soveltamisala ja voimassaolo

Euroopan komissio tulee antamaan väliaikaisesti voimassa olevan päätöksen Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakeneville henkilöille maksutta luovutettavien tai heidän käyttöönsä maksutta asetettavien tavaroiden maahantuonnille myönnettävästä vapautuksesta tuontitulleista ja arvonlisäverosta. Komission päätösluonnoksen mukaan tuontitulleista ja arvonlisäverosta olisi vapautettu valtiollisten toimijoiden, kuten valtion elinten, julkisyhteisöjen ja muiden julkisoikeudellisten laitosten taikka jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten hyväksymien hyväntekeväisyys- tai avustusjärjestöjen toimesta tai puolesta maahantuodut tavarat Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakeneville.

Kun komissio on myöntänyt jäsenvaltioille luvan soveltaa vapautusta tavaroihin, jotka on maahantuotu katastrofin uhrien hyväksi, jäsenvaltiot voivat arvonlisäverodirektiivin 101 a artiklan mukaisesti ottaa käyttöön nollaverokannan samoin edellytyksin kyseisten tavaroiden

yhteisöhankinnoille ja luovutuksille ja tällaisiin tavaroihin liittyvien palvelujen suorituksille, mukaan lukien vuokrauspalvelut.

Hallituksen esityksen tavoitteena on tukea Ukrainan pakolaisille annettavaa materiaalista humanitaarista apua sekä varmistaa lahjoitettavaksi tarkoitettujen hyödykkeiden hankintaneutraalisuus. Lakimuutoksella vapautettaisiin verosta komission päätöksen kattamia tuonteja vastaavat kotimaiset myynnit yleishyödyllisille yhteisöille sekä uskonnollisille yhdyskunnille sekä yhteisöhankinnat, jotta Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakenevia varten tarvittavien tavaroiden eri hankintatavat olisivat yhdenvertaisessa asemassa. Lisäksi tällaisiin tavaroihin liittyvät palvelut olisivat verovapaita. Esityksessä nollaverokannan soveltamisala on rajattu Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakeneville henkilöille luovutettaviin hyödykkeisiin komission päätösluonnoksesta ilmenevään soveltamisalaan vastaavasti. Myös nollaverokannan väliaikainen voimassaoloaika vastaisi komission päätösluonnoksesta ilmenevää vapautuksen voimassaoloaikaa. Arvonlisäverodirektiivi ei mahdollista nollaverokannan käytön laajentamista muihin kuin komission päätöksessä tarkoitettuihin tilanteisiin. Nollaverokantaa ei siten ole mahdollista laajentaa koskemaan kaikkea avustustoimintaa yleisesti.

Hallituksen esityksessä ehdotettu verovapautus koskee ainoastaan Ukrainan pakolaisille luovutettavia tai heidän käyttöönsä asetettavia hyödykkeitä. Komission päätösluonnos sisältää myös katastrofiapujärjestöjen tuomia tavaroita koskevan vapautuksen. Päätösluonnoksen 1 artiklan 4 kohdan mukaan vapautus koskisi myös katastrofiapujärjestöjen toimesta tai puolesta niiden tarpeiden täyttämiseksi maahantuotavia tavaroita ajanjaksona, jona ne tarjoavat katastrofiapua niille henkilöille, jotka pakenevat Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä. Komission päätös mahdollistaisi siten verovapautuksen soveltamisen myös sellaisiin avustusjärjestön omaan käyttöön tuleviin hyödykkeisiin, joita järjestö tarvitsee avustaessaan Ukrainan pakolaisia. Esityksessä verovapautusta ei kuitenkaan ole ehdotettu sovellettavaksi näissä tilanteissa, koska tällaisten hyödykkeiden erottaminen avustusjärjestön muussa avustustoiminnassa käytettävistä hyödykkeistä on arvioitu olevan erityisen haastavaa ja aiheuttavan siten hallinnollisia kustannuksia ja valvonnallisia vaikeuksia.

Ehdotetun nollaverokannan käyttöön ottaminen edellyttäisi, että komissio on tehnyt päätöksen Venäjän Ukrainaan tekemää hyökkäystä pakenevien henkilöiden hyväksi maahantuotujen tavaroiden vapauttamisesta tuontitulleista ja arvonlisäverosta. Esityksessä ehdotetut lait voisivat siten tulla voimaan vasta kun komissio on antanut maahantuonnin vapautusta koskevan lopullisen päätöksen.

Hallinnollinen taakka ja ohjeistus

Nollaverokannan käyttöön ottaminen aiheuttaisi hallinnollista taakkaa Ukrainan pakolaisille tarkoitettujen tavaroiden ja palvelujen myyjille ja ostajille niiden joutuessa erottelemaan Venäjän hyökkäystä Ukrainaan pakenevia varten tarvittavien tavaroiden myynnin, hankinnat ja käytön muista tavaroista. Hallituksen esityksessä ei ole määritetty sitä, minkälaista selvitystä tai näyttöä toimijoiden tulisi esittää verovapautuksen edellytysten täyttymisestä, jotta ne voisivat soveltaa verovapautusta. Verohallinto antaa tältä osin tarkempaa ohjeistusta, jotta verovapautuksen soveltaminen olisi toimijoille mahdollisimman selkeää.

Osastopäällikkö, ylijohtaja	Terhi Järvikare
Erityisasiantuntija	Pauliina Pitkänen